

STENUNGSUNDS
KOMMUN

Drogfri skola

Rutiner för
*det drogförebyggande arbetet inom
grundskola och grundsärskola*

Rutiner för
*personalens agerande vid
misstanke om drogmissbruk eller
drogpåverkan hos elev*

Typ av dokument Rutiner	Beslut av Barn- och Utbildningschef	Beslutsdatum 2012-11-01	Dnr 847/12
Dokumentägare Barn- och Utbildningschef	Giltighetstid Tillsvidare	Framtagen av Barn och Utbildning i samråd med Individ- och Familjeomsorg, Fritid och Polismyndigheten	Reviderad 2013-04-11

1. Det drogförebyggande arbetet

Skolan har en klar skyldighet att ingripa om man misstänker att det förekommer drogmisbruk eller att en elev är drogpåverkad. Av skollagen framgår att barnets bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning och annan verksamhet som rör barn. Av läroplanen framgår att skolan i samarbete med hemmen ska främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Vidare framgår att hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas. I detta ligger att skolan ska ge eleverna insikter om farorna med alkohol, narkotika och tobak. Att förebygga, tidigt upptäcka och ingripa mot bruk av droger bland elever i enlighet med gällande rätt är en del av skolans ansvar.

Kommunfullmäktige har beslutat om en Alkohol- och drogpolitisk plan för Stenungsunds kommun för perioden 2012-2015. I planen lyfts bland annat skolans ansvar för att ha ett drogförebyggande arbete fram. De särskilt prioriterade delmål som fastställs i planen och som berör skolans område är bland andra att

- åstadkomma en alkoholfri uppväxt
- skjuta upp alkoholdebuten
- minska berusningsdrickandet
- minska antalet rökande ungdomar
- minska rekryteringen till narkotikamisbruk

I syfte att arbeta för en ökad måluppfyllelse pekar planen på vikten av ett gott samarbete mellan skola, individ- och familjeomsorg och polisen.

Demokratiberedningen har arbetat fram ett förslag på ett antal mätpunkter för bland annat skolan där skolan föreslås ansvara för

- att skolan bedriver en god basverksamhet med bra elevstödsfunktioner
- att det finns en kommunövergripande plan för det drogförebyggande arbetet på skolorna som löper genom både grundskolan och gymnasiet
- att utveckla det förebyggande arbetet och ha en kontinuerlig ANTD¹- och värdegrundsundervisning

1.1 Definitioner

Med droger avses bland annat

- narkotika (narkotiska preparat som hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy m. fl. samt narkotikaklassade läkemedel som inte används för medicinskt bruk)
- tobak (cigaretter och snus)
- alkohol
- dopningspreparat (anabola steroider, tillväxthormon, testosteron och dylikt)
- läkemedel (som inte används för medicinskt bruk)
- sniffningsmedel (lösningssmedel, lim, gaser m.m. som används i berusningssyfte)

¹ Alkohol, Narkotika, Tobak, Dopning. ANTD är ett nationellt åtgärdsprogram med mål att uppnå ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt ett minskat tobaksbruk.

1.2 Målsättning för det drogförebyggande arbetet

- En drogfri skola - Att det råder nolltolerans när det gäller bruk, innehav och spridning av droger på skolorna.
- Att tidigt upptäcka och vidta åtgärder vid misstanke om eller upptäckt av drogmissbruk eller drogpåverkan hos elev.
- Att utöka skolans samarbete med socialtjänst, fritid och polis för ungdomars drogfria uppväxt.

1.3 Förebyggande åtgärder

- Dessa rutiner aktualiseras hos elever, vårdnadshavare och personal i samband med läsårsstart.
- Elever, vårdnadshavare och personal ska varje läsår få möjlighet att diskutera droger och dess skadeverkningar.
- Utveckling av kommunikationsvägar mellan skola och hem angående olovlig frånvaro samt vidareutveckla metoderna gällande tidiga insatser mot olovlig frånvaro.
- Föräldrastöd genom Familjeverkstaden och Effekt (se handlingsplan för föräldrastöd)
- Bekymringssamtal; ett möte med vårdnadshavare som genomförs när en ungdom befinner sig på "fel plats", vid "fel tidpunkt" eller i "fel sällskap".
- Samarbete mellan skola, socialtjänst och polismyndighet i samband med riskkvällar.
- Stödverksamhet genom Pelikanen som ger stöd och råd till unga som lever i en miljö där det finns missbruk, våld eller psykisk ohälsa.
- Barn- och Elevhälsans övergripande kunskap om hälsoläget hos barn och elever ska delges förskolechefer/rektorer, elever, personal och vårdnadshavare i samband med till exempel arbetslagsmöten och föräldramöten.
- Förebyggande arbete med enskilda elever genom elevhälsans hälsosamtal.
- Skolans personal ska agera tidigt på signaler om riskbeteenden.
- Om skolans personal får information om langning eller fester/arrangemang som inte uttryckligen är drogfria ska de informera rektor som informerar berörda föräldrar.
- Skolan, socialtjänsten och polisen ska genom samverkan motverka nyrekrytering till missbruk.
- Skolans lokaler upplåts som övningsplats för polisens narkotikahundar. Syftet är att polisen ska kunna träna sina hundar i sökning efter narkotika samtidigt som skolan får kontroller av om det förekommer narkotika i lokalerna.

2. Rutiner för personalens agerande vid misstanke om drogmissbruk eller drogpåverkan hos elev

2.1 Tecken som kan tyda på missbruk

Tecken på att missbruk kan förekomma på eller i anslutning till skolan

- Tomma cigarettpaket, tändstickor/tändare, foliepapper, pipor mm.
- Tomburkar/Tomflaskor
- Plastpåsar eller liknande som luktar lösningsmedel
- Gasbehållare
- Söt röklukt från kläder eller i lokaler

Tecken som kan tyda på att en elev missbrukar

Att upptäcka om en elev använder droger handlar om att uppmärksamma beteendeförändringar eller fysiskt påtagliga tecken. Sådana förändringar eller tecken kan vara

- Stor frånvaro från skolan
- Humörsvägningar
- Rastlöshet
- Trötthet, apati
- Uppskruvad eller överaktiv
- Misstänksamhet
- Dålig hygien
- Snabbt förändrade attityder till droger
- Snatterier eller annan kriminalitet
- Doft av alkohol, snifffningsmedel, tobaksrök, haschrök (sötaktig)

Tänk på att dessa förändringar/tecken kan ha andra förklaringar.

2.2 Handlingsplan för skolpersonalens agerande vid misstanke om drogmissbruk eller drogpåverkan av tyngre droger (narkotika) och dopningspreparat

Följande process startar vid misstanke om drogmissbruk eller drogpåverkan

1. Mentor kontaktar rektor och elevhälsan angående sin misstanke.
2. Rektor fattar i samråd med elevhälsa beslut om att kontakta polisen i syfte att eventuellt drogtesta eleven.
3. Någon ur skolans personal som känner eleven hämtar honom/henne och för den till rektorsexpeditionen där polisen väntar.
4. Om polisen uppfattar att eleven är drogpåverkad eller att det finns skäl att misstänka drogmissbruk, tar polisen med sig eleven till polisstationen för drogtest. Om eleven är minderårig tar polisen kontakt med socialtjänsten i syfte att få ett beslutsunderlag

inför åklagarbeslut om att drogtesta eleven². Personal från skolans elevhälsa följer med eleven. Det är polisen som initierar drogtesten i dessa fall.

5. Polisen och skolans rektor/elevhälsans representant beslutar i samråd vem som tar kontakt med vårdnadshavarna för att
 - a. informera om att polisen har tagit eleven med sig
 - b. be föräldrarna att skyndsamt komma till polisstationen
6. Rektor anmäler till socialtjänsten. Alla typer av narkotikabrott (innehav, försäljning, bruk av) ska polisanmälas av skolan.
7. Skolans personal bokar ett möte med elev och vårdnadshavare snarast möjligt och erbjuder samtal med elevhälsans personal. Detta är starten för det elevhälsoinriktade arbetet med fokus på lämpliga åtgärder i syfte att få eleven att upphöra med drogerna. Dessa åtgärder ska dokumenteras i en handlingsplan med åtgärder i ett elevhälsoperspektiv.

2.3 Handlingsplan för skolpersonalens agerande vid misstanke om alkoholmissbruk eller alkoholpåverkan

Följande process startar vid misstanke om alkoholmissbruk eller alkoholpåverkan

1. Mentor kontaktar rektor och elevhälsa om sin misstanke.
2. Rektor och skolsköterska/kurator pratar med eleven.
3. Rektor kontaktar vårdnadshavare till omyndig elev. Om eleven vill kan han/hon få möjlighet att först själv prata med sina föräldrar. En myndig elev kan neka till att rektor kontaktar vårdnadshavare. Rektor bör då motivera eleven att lämna sitt samtycke till att rektor kontaktar vårdnadshavare.
4. Om eleven är alkoholpåverkad kontaktas vårdnadshavare som tar över ansvaret för eleven.
5. Rektor anmäler till socialtjänsten.
6. Rektor kallar eleven, dennes vårdnadshavare (omyndig elev) till elevhälsomöte. Vid mötet deltar dessutom elevhälsoteamet samt eventuellt representant från socialtjänsten. Detta är starten för det elevhälsoinriktade arbetet med fokus på lämpliga åtgärder i syfte att få eleven att upphöra med drogerna. Dessa åtgärder ska dokumenteras i en handlingsplan med åtgärder i ett elevhälsoperspektiv.

² Åklagaren fattar beslut om kroppsbesiktning i form av drogtest. Socialtjänstens bedömning av vilka insatser som kan krävas för den unge är en del av beslutsunderlaget som inhämtas av polisen.

2.4 Handlingsplan för skolpersonalens agerande vid misstanke om tobaksanvändande

Följande process startar vid upptäckt eller stark misstanke om att en elev använder tobak

1. Eleven informeras om skolans regler om tobaksförbud under skoltid. Personalen uppmanar eleven att släcka cigaretten/spotta ut snuset samt ber honom/henne att inom 24 timmar berätta för sina föräldrar. Om den personal som hanterar situationen inte känner eleven kan skolkatalogen vara till hjälp, alternativt kan avstämning ske med någon kollega.
2. Mentor informeras via e-post där tidpunkten för upptäckten anges.
3. Tillbud skrivs i Fronter på hänvisad sida (elev, klass, datum, tidpunkt, plats).
4. Vårdnadshavare förväntas ringa upp mentorn inom 24 timmar, och meddela att han/hon fått information om att dess barn har rökt/snusat. Om mentorn inte har kontaktats av vårdnadshavaren efter 48 timmar kontaktar denne vårdnadshavarna.
5. Vid varje upprepat rök-/snustillfälle ska vårdnadshavare kontaktas av mentorn och kallas till möte på skolan.
 - a. Vid det första mötet deltar mentor, elev, vårdnadshavare och skolsköterska. Skolsköterskan informerar om hälsoriskerna och vilken hjälp det finns att få för tobaksavvänjning (Fimpa Nu!) eller annat samtalsstöd. Ett uppföljningssamtal bokas med mentor efter tre veckor för att se hur det går.
 - b. Vid det andra mötet/uppföljningssamtalet deltar mentor, elev och vårdnadshavare. Samtal kring vad som fungerar och vad som inte fungerar, varför eleven fortfarande använder tobak.
 - c. Det tredje mötet innebär att vårdnadshavare och elev kallas till elevhälsomöte tillsammans med mentor, skolsköterska och rektor. Vid behov kan även skolläkaren kopplas in. Skolans mål är att skapa ett samarbete i tobaksförebyggande syfte mellan skolan och vårdnadshavarna.
6. Om personalen vet att vårdnadshavarna redan är medvetna om att deras barn använder tobak så kallar mentor till ett första möte direkt. Eleven ombeds då inte att informera sina föräldrar enligt punkt 1.

2.5 Kontakt med Socialtjänsten

I samtliga fall av misstanke om drogmissbruk eller drogpåverkan ska skolans personal göra en anmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen 14 kap 1§. Anmälan ska göras till socialtjänsten i Stenungsunds kommun. Om eleven studerar i Stenungsund men har en annan hemkommun ska socialtjänsten i hemkommunen kontaktas för åtgärd.

Socialtjänst och skola ska alltid eftersträva samtycke från vårdnadshavarna och eleven för att kunna samarbeta. Vid tveksamheter kan skolan alltid rådgöra med socialtjänsten.

2.6 Dokumentation

Skolan ska dokumentera alla åtgärder som vidtas, till exempel telefonsamtal, möten, åtgärdsprogram och uppföljande åtgärder. Dokumentationen diarieförs och arkiveras.

2.7 Disciplinära åtgärder

Rektor inom grundskola kan stänga av elev vid drogpåverkan under vissa förutsättningar. Rektor måste innan ett sådant beslut fattas göra bedömningen att det är nödvändigt att stänga av eleven med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero och att det finns skäl på grund av elevens beteende till följd av drogpåverkan. Beslutet får inte fattas rutinmässigt vid varje fall av drogpåverkan, en individuell bedömning måste göras.

Elev i grundskolan ska vid avstängning erbjudas kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen. Beslutet får innebära avstängning endast under den tid som behövs för att skyndsamt utreda vilka andra åtgärder som kan behövas. En elev får inte stängas av för en längre period än en vecka och inte vid fler tillfällen än två gånger per kalenderhalvår.³ Observera att beslutet måste vara skriftligt (bilaga Beslut om avstängning av elev i grundskola. Skolan kan inte kräva ett negativt drogtest för att eleven få komma tillbaka till skolan.

2.8 Elevskåp

Skolans rättigheter och skyldigheter i samband med visitation av elevskåp

I skolans arbete med att aktivt bekämpa drogmissbruk är det viktigt att skolan har möjlighet att öppna och visitera de elevskåp som eleverna har tillgång till på skolan. Syftet med skåpen är att eleverna ska ha någonstans att förvara framför allt de läromedel som behövs för skolarbetet. Detta innebär att endast skolrelaterat material får finnas i skåpen. Mot bakgrund av detta syfte och utifrån att skåpen är skolans egendom, har skolans personal rätt att öppna och visitera elevskåpen vid misstanke om att något otillåtet förvaras där. Visitationen av skåpet får dock inte göras mer ingående än vad som är nödvändigt med hänsyn till undersökningens syfte att säkerställa ordningen i skolan. Rektor eller den rektor delegerat uppgiften till visiterar skåpet, alltid tillsammans med någon mer person ur skolans personal.

Skolan har begränsade möjligheter att omhänderta otillåten egendom som förvaras i elevskåpet. Följande gäller:

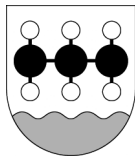
Skolans personal har rätt att gripa den som har begått en brott som har fängelsestraff i straffskalan om han/hon påträffats på bar gärning eller försöker fly (24 kap 7§ rättegångsbalken). Innehav av vapen, narkotika och stöldgods kan medföra fängelsestraff liksom innehav av kniv som faller under knivlagens bestämmelser. Även innehav av alkoholhaltig dryck (dryck som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol) kan leda till fängelsestraff om drycken är olovligen framställd (hembränd sprit) är avsedd för försäljning eller har förvärvats på ett olagligt sätt, till exempel genom langning till ungdomar. Den som griper en person under dessa förutsättningar har också rätt att ta föremål som påträffats i anslutning till gripandet, i beslag (27 kap 4§ 1 st rättegångsbalken). Om denna möjlighet används ska polis kontaktas omedelbart.

Egendom som inte kan tas i beslag ska återlämnas till eleven. Om egendomen kan vara till skada för eleven bör egendomen återlämnas till elevens vårdnadshavare.

³ Skollagen 5 kap 14-15§§

Bilagor

- Information om elevskåp
- Beslut om avstängning av elev i grundskola

STENUNGSUNDS
KOMMUN

Information om elevskåp

Regler för användande av elevskåp

Skåpet är skolans egendom och utlånas till eleven för förvaring av läromedel och annat skolrelaterat material, väska och ytterkläder.

Värdesaker bör ej förvaras i skåpet. Eventuell förvaring av värdesaker sker på egen risk.

Föremål förbjudna enligt lag, eller av ordningsskäl otillåtna föremål får ej förvaras i skåpet.

Kladd, klistermärken eller skadegörelse på och i eget eller andras skåp följs alltid av kontakt med hemmet. Rätten att disponera skåp kan dras in och skada skall alltid ersättas.

Skolan har rätt att öppna skåpet vid misstanke om att något otillåtet förvaras där. I första hand ges eleven möjlighet att själv öppna skåpet i närvaro av två företrädare för skolan. Om detta inte är möjligt har skolan rätt att öppna skåpet. Föräldrarna informeras om åtgärden.

Byte av skåp mellan elever är inte tillåtet.

Beslut om avstängning av elev i grundskola
Beslut enligt skollagen 5 kap 14§ om avstängning i vissa
obligatoriska skolformer för (elevens namn), (elevens
personnummer).

Skäl för beslutet: Eleven har gjort sig skyldig till allvarigare
förseelse. Bedömningen är att avstängningen är nödvändig med
hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero samt att det finns
skäl till avstängningen med hänsyn till elevens beteende.

Eleven kommer att erbjudas kompensation för den undervisning
som han går miste om på grund av avstängningen. I enlighet med
skollagen 5 kap 15§ påbörjar skolan skyndsamt en utredning av
vilka andra åtgärder som kan behövas. Avstängningen gäller under
den tid som behövs för utredningen, dock maximalt under en vecka.

Uppföljning av detta beslut kommer att ske efter (datum).

2012- -

Underskrift rektor

Delgivning av beslutet och vårdnadshavares kvittens

Vårdnadshavares underskrift

Vårdnadshavares underskrift

Överklagan

Beslutet får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt
skollagen 28 kap 9§. Hur detta får ske framgår av bifogad
Besvärshänvisning.

Om avstängning i vissa obligatoriska skolformer
Avstängning är en särskild åtgärd som rektor kan besluta om enligt skollagen.
Avsikten är att påvisa och hinna sätta in åtgärder för att säkerställa trygghet för

elever och personal och därmed skapa en bättre skolsituation för aktuell elev och för övriga som verkar i skolan. Beslutet om att stängas av sker för att ge skolan tid att skyndsamt utreda elevens situation. Under avstängningen återförs tillsynsansvaret enligt föräldrabalken till vårdnadshavarna. (Skollagen 5 kap 14 och 15§)